

Dziennik rządowy

dla

**kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi z Księstwami
Ówścieimskim i Zatorskim, tudzież z Wielkim
Księstwem Krakowskim.**

Rok 1853.

Oddział drugi.

Część XXIV.

Wydana i rozesłana dnia 25. Stycznia 1854.

Landes-Regierungs-Blatt

für das

**Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Au-
schwitz und Zator und dem Großherzogthume Krakau.**

Jahrgang 1853.

Zweite Abtheilung.

XXIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 25. Jänner 1854.

Rozporządzenie Rządu krajowego z dnia 12. Sierpnia 1853,

wydane do wszystkich Urzędów obwodowych,

z niektórymi postanowieniami we względzie wykonywania istniejących przepisów o szupaśnictwie ku uchyleniu dostrzeżonych wniem niedostateczności.

Jako niedostateczności w szupaśnictwie, wypływające nie z samej ustawy, lecz z niedokładnego jej wykonywania, podają ze wszystkich stron:

1. częste wypadki ucieczki szupaśników z drogi z powodu niedodania im należytych przystawów, i

2. z powodu braku bezpiecznego zamkniętego miejsca na stacyach szupasowych;

3. niedostateczne żywienie szupaśników, których częstokroć odsęła się kilka dni, nie dając nigdzie należącego im się jadła, ani też przynajmniej strawnego;

4. wydarzającą się często nieludzką bezwzględność na zdrowie szupaśników, którzy będąc słabymi, bywają dalej pędzeni, albo

5. przy niedostatecznym odzieniu nawet w przykrój porze roku dalej odsęłani bez najmniejszej o to pieczy, aby ich, od szkodliwego wpływu przykrego powietrza przynajmniej nieco ochronić.

Na usunięcie tych niedostateczności starał się Rząd krajowy od czasu zaprowadzenia ustawy o szupaśnikach z roku 1786 wpłynąć licznemi przez siebie wydanemi rozporządzeniami, a szczególnie rozporządzeniem z dnia 11. Listopada 1840 l. 27955 (Zbiór ustaw prow. oddział II., l. 173, str. 616), należyte zaś ze strony Urzędu obwodowego czuwanie nad zachowaniem tych rozporządzeń, które mu się niniejszém znowu zaleca, sprowadzi te niedostateczności do rzadkich wydarzeń, które więc bez rozpoznania zaniechywać i płazem puszczać nie należy.

W szczególności Rząd krajowy widzi potrzebę poczynić Urzędowi obwodowemu następujące uwagi:

do 1. Gdy niedostateczna straż (eskorta) i spowodowane nią ucieczki w drodze zwykle ztąd wynikają, że zwierzchności miejscowe załatwiają jedynie wygotowanie albo widowanie kart szupasowych, dostarczenie zaś straży przystawowej zdają na wójta, ten zaś potem szupaśnika jednemu tylko przystawowi albo kobietom lub dzieciom do odprowadzenia oddaje; przeto Rząd obwodowy zarządzi, ażeby wójtowie przystawów szupaśniczych każdą razą sta-

186.

Verordnung des Landesguberniums vom 12. August 1853,

an sämtliche Kreisämter,

wodurch einige Anordnungen in Absicht auf die Handhabung der im Schubwesen bestehenden Vorschriften zur Beseitigung der dabei wahrgenommenen Gebrechen getroffen werden.

Als Gebrechen im Schubwesen, welche nicht im Gesetze selbst, sondern in der mangelhaften Handhabung desselben ihren Grund haben, werden von allen Seiten bezeichnet:

1. die öfteren Fälle der Entweichung vom Schube wegen nicht gehöriger Schubbegleitung, und
2. aus Anlaß des Mangels sicherer Verwahrungsorte in den Schubstationen;
3. die mangelhafte Verpflegung der Schüblinge, indem solche öfter Tage lang fortgeschafft werden, ohne irgendwo die ihnen gebührende Naturalkost, oder wenigstens das Nahrungsgeld zu erhalten;
4. die öfters eintrende humanitätswidrige Rücksichtslosigkeit auf die Gesundheit der Geschobenen, indem dieselben im kranken Zustande fortgeschleppt, oder
5. bei mangelhafter Bekleidung selbst in der rauhen Jahreszeit weiter geschafft werden, ohne daß dafür Sorge getragen würde, dieselben gegen den schädlichen Einfluß der rauhen Witterung einigermaßen zu schützen.

Auf die Beseitigung dieser Gebrechen suchte man durch so viele seit der Einführung der Schubordnung im Jahre 1786 von hieraus erlassenen Verordnungen, und insbesondere durch jene vom 11. November 1840 Z. 27955 (Provinzial-Gesetzsammlung, II. Abtheilung, Nr. 173, Seite 616) einzuwirken, und eine gehörige Ueberwachung von Seite des Kreisamtes der Befolgung dieser Anordnungen, die demselben hiemit abermals anempfohlen wird, kann die gedachten Gebrechen nur zu seltenen Vorkommnissen machen, die auch nie unerforscht und unbestraft gelassen werden sollen.

Insbefondere muß dem Kreisamte Folgendes bemerkt werden:

ad 1. Da die mangelhafte Schubbegleitung und die hiedurch veranlaßten Entweichungen vom Schube gewöhnlich darin ihren Grund haben, daß die Ortsobrigkeiten bloß die Ausfertigung oder Widrigung der Schubpässe besorgen, die Beistellung der Schubbegleitung aber dem Ortsvorstande überlassen, von dem sodann der Geschobene entweder bloß einem Begleiter oder Weibern und Kindern zur Weiterbeförderung anvertraut wird, so hat das Kreisamt die Verfügung zu treffen, daß von den Ortsvor-

wili w kancelaryi urzędowej, zwierzchność miejscowa, skoro ich uzna za zdalnych do pewnego odprowadzenia szupaśnika, zapisała ich po imieniu w karcie szupasowej i protokóle, potem zaś im szupaśnika do dalszego odstawienia powierzała.

Gdy odprowadzanie szupaśników jest ciężarem całej gminy, a zatem na poszczególnych członków z kolei przypadać powinno; przeto należy zarządzić, aby w razie, gdyby członek gminy, na którego kolej odstawienia szupaśnika przypada, z jakiegokolwiek przyczyny na pewnego przystawę przydać się nie mógł, na jego koszt zdatnego przystawę dostarczono.

Każdej zwierzchności potrzeba zalecić, ażeby o każdej niedostatecznej straży (eskorce) szupasowej natychmiast pod karą 2 zlr. Urzędowi obwodowemu doniosła, który jak najsurowiej z swego urzędu w tę rzecz wchodzić będzie obowiązany.

Niemniej należy wezwać c. k. zandarmeryę, by oko miała na należytą straż (eskortę) szupaśników i o dostrzeżonych zbroczeniach od przepisów, Urzędowi obwodowemu donosiła.

do 2. Zaledwie przypuścić można, aby przy ciągłym naleganiu Rządu krajowego na zaprowadzenie porządných aresztów pomiędzy zwierzchnościami miejscowymi mogły się jeszcze takie znaleźć, u którychby nie był bezpiecznego miejsca do zamykania szupaśników. Brak taki mógłby się tylko tam wydarzyć, gdzie dominium nie ma swój siedziby, lecz i temu także brakowi da się zaradzić, ile że do tego nie potrzeba prawdziwego aresztu, lecz tylko bezpiecznego zamykanego miejsca, a takie przecież w każdej stacyi szupasowej bez wielkich kosztów da się urządzać, na co przeto nalegać powinien Urząd obwodowy.

do 3. Urząd obwodowy ma zwierzchnościom miejscowym jak najsurowiej pod odpowiedzialnością za zaniedbanie starania nakazać, ażeby szupaśnicy dostawali żywność, należącą im się podług §. 23. ustawy o szupasach.

do 4. Ludzkość wymaga tego, ażeby zachorzałego szupaśnika dalej, a szczególnie pieszo nie pędzono, lecz ażeby mu w miejscu, w którym zachorował, albo w najbliższej siedzibie lekarza dano staranie i pomoc lekarską. Zwierzchnościom więc miejscowym potrzeba przypomnieć wydane w tym względzie przepisy, a wykraczających przeciwko nim jak najsurowiej karać.

do 5. Rząd krajowy daleki jest od tego, aby żądał, izby zwierzchności miejscowe szupaśników w łachmanach albo napół nagich w skutek rozporządzenia swego (Rządu krajowego) z dnia 26. Maja 1840 l. 23358, (Zbiór ustaw. prow.

ständen die Schubbegleiter jedesmal in die Amtskanzlei gestellt, von der Obrigkeit, wenn sie dieselben tauglich zur sicheren Schubbegleitung findet, in dem Schubpaße und im Schubprotokoll namentlich vorgemerkt, und denselben sodann der Schübling zur Weiterbeförderung anvertraut werde.

Da die Begleitung der Schüblinge eine auf der ganzen Gemeinde ruhende Last ist, somit die einzelnen Gemeindglieder nach der Reihe zu treffen hat, so ist die Anordnung zu treffen, daß im Falle ein Gemeindglied, auf das die Reihe zur Schubbegleitung trifft, aus was immer für einer Ursache, einen sicheren Schubbegleiter nicht abgeben könne, auf dessen Kosten ein tauglicher Schubbegleiter beigelegt werde.

Jeder Ortsobrigkeit ist einzubinden, jede bei derselben vorkommende mangelhafte Schubbegleitung sogleich and bei Strafe von 2 fl. zur Kenntniß des Kreisamtes zu bringen, welches darüber strengstens das weitere Amt zu handeln haben wird.

Auch ist die k. k. Gensd'armerie aufzufordern, auf die gehörige Schubbegleitung ihr Augenmerk zu richten, und die wahrgenommenen Abweichungen zur Kenntniß des Kreisamtes zu dringen.

ad 2. Es dürfte kaum möglich seyn, daß bei dem hierortigen unausgesetzten Einwirken auf den Bestand gehöriger Arreste bei den Ortsobrigkeiten es noch solche geben könnte, bei denen es an einem sicheren Verwahrungsorte für Schüblinge fehlen sollte. Ein solcher Mangel dürfte nur in jenen Schubstationen fühlbar seyn, die außerhalb dem Sitze der Dominien liegen, dem auch begegnet werden könne, nachdem dießfalls kein förmlicher Arrest, sondern bloß ein sicheres Verwahrungsorte benöthigt wird, und ein solches doch in jeder Schubstation ohne großen Unkosten eingerichtet werden könne, worauf sonach vom Kreisamte zu dringen ist.

ad 3. Das Kreisamt hat den Ortsobrigkeiten strengstens aufzutragen, und dieselben für die Vernachlässigung der Sorge verantwortlich zu machen, daß den Schüblingen die denselben nach dem §. 23 der Schubordnung gebührende Verpflegung zu Theil werde.

ad 4. Die Pflicht der Menschlichkeit erfordert, daß ein erkrankter Schübling nicht weiter, und besonders nicht zu Fuß geschleppt, sondern ihm im Orte der Erkrankung selbst, oder in der nächsten Station eines Sanitäts-Individuums Pflege und ärztliche Hilfe zugewendet werde. Den Ortsobrigkeiten sind daher die in dieser Beziehung erlassenen Vorschriften in's Gedächtniß zurückzurufen, und die dawider Handelnden auf das strengste zu ahnden.

ad 5. Man ist weit entfernt zu verlangen, daß die Ortsobrigkeiten in Lumpen gehüllte, oder halb nackte Schüblinge, im Grunde hierortiger Vorschrift vom 26. Mai 1840 Zahl 23358 (Provinzial-Gesetzsammlung, I. Abtheilung, Nr. 83,

oddział I., nr. 83, str. 240) nową porządną odzieżą zaopatrywały; atoli od uczucia ludzkości zwierchności miejscowych z całą słusnością wymagać można, aby takiego szupaśnika w ostrój porze roku przynajmniej od stacyi do stacyi czéms opatrywano, coby go od szkodliwego wpływu powietrza chroniło, np. znoszonym kozuchem albo derhą, a utrzymywanie takiej odzieży inwentarskiej, któreby się w najbliższej stacyi szupasowej na powrót odbierało, nie powinnyby za prawdę tak wielce być kosztowne, aby zaniedbanie względów ludzkości choć poniekąd usprawiedliwić mogło. W tym kierunku ma Urząd obwodowy natychmiast wydać do podwładnych sobie zwierchności politycznych zalecenie, jakie potrzebném uzna, i jak najsurowiej czuwać nad dopełnieniem tegoż.

Gołuchowski m. p.

187.

**Obwieszczenie krajowej Dyrekcji skarbowej
z dnia 29. Sierpnia 1853,**

o zaprowadzeniu Dyrekcji podatkowej dla Krakowa i Galicyi zachodniej z siedzibą urzędową w Krakowie.

Jego C. K. Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 13. Sierpnia r. b. najlaskawiej zezwolić na zaprowadzenie Dyrekcji podatkowej dla Krakowa i Galicyi zachodniej, z siedzibą urzędową w Krakowie i bezpośrednio zawisłością od c. k. Ministerstwa Skarbu.

Ma ona jako podatkowa władza krajowa w swoim obrębie wyłącznie ułatwiać administracyę stałego opodatkowania, a oraz wszystkie czynności krakowskię komisyi; podatku gruntowego.

Kierunek spraw obejmie pan Prezydent krajowy jako naczelnik Dyrekcji podatkowej.

Co w skutek rozporządzenia wysokiego Ministerstwa Skarbu z dnia 21. b. m. do l. 13043 M. S. z tym dodatkiem ogłasza się, że wzmiankowana Dyrekeya podatkowa czynności swoje dnia 1. Listopada r. b. rozpocznie.

Gołuchowski m. p.

Seite 240) mit neuen gehörigen Kleidern versehen; aber mit vollem Rechte kann von dem Menschlichkeitsgefühl der Ortsobrigkeiten verlangt werden, daß ein derlei Geschöbener in rauher Jahreszeit wenigstens von Station zur Station mit Etwas versehen werde, was ihn gegen den schädlichen Einfluß der Witterung zu schützen vermag, z. B. ein abgetragener Schafpelz oder Pferdetoget, und die Haltung solcher Inventarial-Bekleidungsstücke, die in der nächsten Schubstation zurückgenommen werden, dürfte wahrlich nicht so kostspielig seyn, um die Außerachtlassung der Humanitäts-Rücksichten nur einigermaßen entschuldigen zu können. In dieser Richtung hat das Kreisamt an die unterstehenden politischen Obrigkeiten sogleich das Nöthige zu erlassen, und auf die Befolgung desselben strenge Hand zu halten.

Goluchowski m. p.

187.

Kundmachung der Finanz-Landes-Direktion vom 29. August 1853,

über die Aufstellung einer Steuer-Direktion für Krakau und das westliche Galizien,
mit dem Amtssitze in Krakau.

Seine k. k. Apostolische Majestät haben mit allerhöchster Entschlieung vom 13. August l. J. die Aufstellung einer Steuer-Direktion für Krakau und das westliche Galizien, mit dem Amtssitze in Krakau und mit der unmittelbaren Unterordnung unter das hohe k. k. Finanz-Ministerium, Allergnädigst zu genehmigen geruht.

Dieselbe hat als Steuer-Landes-Behörde in ihrem Bereiche ausschließlich die Verwaltung der direkten Besteuerung, mit Inbegriff der Agenden der Krakauer-Grundsteuer-Kommission zu besorgen.

Die Oberleitung der Geschäfte hat der Herr Landes-Präsident als Chef der Steuer-Direktion zu führen.

Dies wird in Folge Erlasses des hohen k. k. Finanz-Ministeriums vom 21. d. M. J. 13043 F. M., mit dem Befehle bekannt gemacht, daß die Aktivirung der besagten Steuer-Direktion mit dem 1. November l. J. zu beginnen habe!

Goluchowski m. p.

Rozporządzenie Namiestnika z dnia 1. Września 1853,

do Przełożonych wszystkich obwodów za równoczesnym udzieleniem odpisu Naczelnikowi Komisji gubernialnej w Krakowie i c. k. Komendzie armii IV.,

względem postąpienia sobie z owymi żydami co do stawienia ich do asenterunku, którzy prawdziwego wieku swego metryką urodzenia udowodnić nie są w stanie, według wszelkiego zaś podobieństwa doszli już wieku, do służby wojskowej obowiązującego.

Zdarzyło się w nowszym czasie nieraz, że żydzi nibyto w wieku od 18 do 19 lat, starający się o paszport za granicę i wezwani, iżby wiek swój udowodnili, nie mogli wyciągiem z właściwej księgi urodzonych, nie będąc w niej wcale zapisanymi, temu zadość uczynić, i usiłowali w takim razie dówód wieku swego zastąpić świadectwem kilku żydów, którzy to, potwierdzili, jako człowiek ten rodził się w podanym przez siebie roku.

Takie świadectwo nie może zastąpić właściwego świadectwa urodzenia, zwłaszcza że się przy wielu sposobnościach okazało, że powodem zaniedbanego na czasie wpisania narodzonego we właściwe metryki było umyślne zatajenie, albo zwleczenie zapisania go przy popisie, i chęć, aby odstawienie go w swoim czasie do wojska przez późniejsze dowolne podanie jego wieku uczynić bezskutecznym.

Aby tym wybiegom, utrudniającym odstawienie kontyngensu żydowskiego, tamę położyć, i co do wieku takich w metrykach urodzenia nie zapisanych, a zatém do ksiąg popisowych (konskrypcyjnych) z dowolnie podanym wiekiem zaciągniętych żydów niezawodnie usunąć wszelką wątpliwość, c. k. Prezydium krajowe porozumiawszy się z c. k. Komendą armii, uznało za stosowną postanowić na przyszłość za правило, iżby we wszystkich przypadkach, w którychby niby 18- albo 19- letni żydkowie wieku swego metryką, a względnie zawierzytelniom świadectwem urodzenia z księgi urodzenia udowodnić nie byli w stanie, orzeczenie lekarzów użytych przy naborze wojska, o ich domniemywanym wieku ze względem na ich skład i wykształcenie ciała za rozstrzygające było poczytanem, iżby zatém wszystkich, którzy w skutek takiego wyroku są już w wieku, do służby wojskowej obowiązującym, i z resztą w ogólności do służby wojennej polowej za zdatnych uznani będą, albo zaraz asenterowano, albo dla najbliższego stawienia zaprenotowano, a według tego i księgi popisowe (konskrypcyjne) sprostowano.

Proszę WWMPana, abyś niniejsze postanowienie zwierzchnościom miejscowym ku jak najściślejszemu przestrzeganiu z tém zaleceniem oznajmił, iżby przed każdym naborem (każdą rekrutacją) spisały wyciąg żydów według ksiąg

Erlass des Statthalters vom 1. September 1853,

an sämtliche Kreisvorsteher, unter gleichzeitiger Mittheilung einer Abschrift an den Vorstand der Gubernial-Kommission in Krakau und das k. k. IV. Armee-Kommando,
wegen Behandlung jener Juden bezüglich ihrer Stellung auf den Assentplatz, welche ihr wahres Alter mittelst der Geburtsmatrikel nicht nachzuweisen vermögen, aller Wahrscheinlichkeit nach aber das militärpflichtige Alter bereits erreicht haben.

Es haben sich in neuerer Zeit öfter Fälle ergeben, daß Juden angeblich im Alter von 18 oder 19 Jahren, welche um Ertheilung von Pässen zur Reise in's Ausland eingeschritten sind, zur Nachweisung ihres Alters aufgefordert, dieses mittelst eines Auszugs des betreffenden Geburtsbuches, weil dieselben daselbst gar nicht eingetragen wurden, nicht erweisen konnten, und in solchen Fällen den Beweis über ihr angebliches Alter durch ein Zeugniß einiger Juden zu liefern versuchten, welche bestätigten, daß das betreffende Individuum in dem von ihm angegebenen Jahre geboren sei.

Ein solches Zeugniß ist nicht geeignet den eigentlichen Geburtschein zu suppliren, zumal bei vielen Gelegenheiten sich herausgestellt hat, daß der Unterlassung der rechtzeitigen Eintragung eines Gebornen in die betreffende Matrikel, die absichtliche Verheimlichung oder die Verzögerung der Aufnahme desselben bei der Konfiskation, und die Vereitelung der seinerzeitigen Abstellung desselben zum Militär durch nachherige willkürliche Angabe seines Alters zum Grunde liegt.

Um diesen, die Abstellung des jüdischen Rekruten-Kontingents erschwerenden Umtrieben Schranken zu setzen, und das Alter solcher in den Matrikelbüchern nicht vorkommenden, in den Konfiskationsbüchern daher nur mit einem willkürlich angegebenen Alter eingetragenen Individuen verlässlich außer Zweifel zu setzen, findet das k. k. Landes-Präsidium im Einvernehmen mit dem k. k. Armee-Kommando zur künftigen Richtschnur zu bestimmen, daß in allen jenen Fällen, wo angeblich 18 oder 19jährige Judenbursche ihr Alter mittelst der Geburtsmatrikel und rückichtlich eines beglaubigten Geburtscheines aus denselben nachzuweisen nicht vermögen, der Ausspruch der bei der Assentirung verwendeten Aerzte über deren muthmaßliches Alter mit Rücksicht auf ihre körperliche Beschaffenheit und Ausbildung, als entscheidend zu betrachten sei, und daß sonach alle jene Individuen, welche diesem Ausspruche zu Folge sich im militärpflichtigen Alter bereits befinden, und sonst überhaupt zum Feldkriegsdienste als tauglich erkannt werden, entweder gleich assentirt, oder zur nächsten Stellung in Vormerkung gebracht und hiernach auch die Konfiskationsbücher berichtigt werden.

Ich ersuche Euer Wohlgeboren, diese Bestimmung den Ortsobrigkeiten zur genauesten Darnachachtung mit der Weisung bekannt zu geben, vor jeder Rekrutirung über die nach den Konfiskationsbüchern im 18. oder 19. Lebensjahre sich befindenden Juden einen Auszug

popisowych 18 albo 19 lat liczących, następnie ich wiek sprawdziły za pomocą metryk urodzenia, i wszystkich, którychby urodzenie w tych metrykach nie było zapisane, albo gdyby co do prawdziwości dotyczącego miejsca metryk urodzenia uzasadniona zachodziła wątpliwość, stawily przed Komisją asen-terunkową.

Na zachowanie niniejszego rozporządzenia będzie potrzeba szczególnie z całą surowością nastawać u owych zwierzchności miejscowych, które rozło-żonego kontyngensu rekrutów żydowskich w zupełności nie odstawiają.

Postępowanie to należy zresztą i przy innych wydarzających się sposo-bnościami, jako to: przy wnoszonych prośbach o paszporty dla 18- albo 19-letnich żydków, o pozwolenie żenienia się i t. p. zachowywać, i w takich przypadkach zawsze jak najpewniej przekonać się, czy podany przez nich a w księgach konskrypcyjnych zapisany wiek ich zgadza się z metrykami uro-dzenia, albo czy młodzian, o którego idzie, w tychże wcale nie jest zapisany, i wedle wynikłości czynić z urzędu, co dalej wypadnie.

Gołuchowski m. p.

zu verfassen, sofort deren Alter mit Zurhandnahme der Geburtsmatrikel zu konstatiren und alle jene Individuen, deren Geburt in diesen Matrikeln nicht eingetragen erscheint, oder wo gegen die Richtigkeit der betreffenden Stelle der Geburtsmatrikel ein begründeter Zweifel besteht, der Assentirungs-Kommission vorzuführen.

Auf die Befolgung dieser Anordnung wird insbesondere bei jenen Ortsobrigkeiten mit aller Strenge zu dringen seyn, welche das repartirte jüdische Rekruten-Kontingent nicht vollständig abstellen.

Dieses Verfahren ist übrigens auch bei sonstigen sich ergebenden Gelegenheiten, wie z. B. bei vorkommenden Paßgesuchen 18 oder 19jähriger Judenbursche, bei Gesuchen derselben um die Heiratsbewilligung u. s. w. zu beobachten, und sich in jenen Fällen stets die verlässlichste Ueberzeugung zu verschaffen, ob das von denselben angegebene und in den Konfiszionsbüchern eingetragene Alter derselben mit der Geburtsmatrikel übereinstimme, oder ob das fragliche Individuum etwa darin gar nicht vorkomme, und nach dem Ergebnisse dann weiter das Amt zu handeln.

Goluchowski m. p.

